

Samsyn kring frågan om jävsförhållanden i kommunerna

Rekommendation från Tillsyns- och föreskriftsrådet

Skrivelsen "Minimikrav på kommunal organisation för myndighetsansvaret inom miljöbalken" är framtagen inom Tillsyns- och föreskriftsrådet. Minimikraven anger vad organisationen bör uppfylla avseende delegation, personalansvar och lönesättning samt ekonomi för att undvika att riskera att jävsförhållanden ska uppstå. Framtagandet av minimikraven är ett uttryck för ett önskemål inom Tillsyns- och föreskriftsrådet att länsstyrelser och centrala tillsynsvägledande myndigheter ska uppmärksamma jävsfrågan, anta samma förhållningssätt och ge samma signaler vid tillsynsvägledning när det gäller jävsförhållandena i kommunal organisation.

Endast en myndighet kan besluta om råd och riktlinjer angående hur en rättsregel bör tillämpas (allmänna råd). Rådet kan som samverkansorgan inte besluta om allmänna råd. Rådet har diskuterat frågan om jävsförhållanden i kommunerna och konstaterar att det föreligger ett förslag på samsyn kring frågan, se skrivelsen "Minimikrav på kommunal organisation för myndighetsansvaret inom miljöbalken (daterad 2004-09-14)".

Rådet rekommenderar de tillsynsvägledande myndigheterna att verka för föreliggande förslag på samsyn kring frågan om jävsförhållanden i kommunerna vid sin tillsynsvägledning.

Minimikrav på kommunal organisation för myndighetsansvaret inom miljöbalken

Av erfarenhet är det omöjligt att exakt ange vilken typ av organisation som kan anses godtagbar eller inte. I stället har ett par minimikrav sammanställts som organisationen bör uppfylla för att undvika att riskera att jävsförhållanden ska uppstå.

Delegation

Kommunens reglemente och delegationsordning skall vara utformade så att det finns en tydlig uppdelning av driftsansvar och tillsynsansvar. Samma personer (tjänstemän och förtroendevalda) som ska eller kan komma att fatta beslut i tillsynsfrågor skall inte ha beslutsrätt när det gäller driftsfrågor av sådana anläggningar som den kommunala tillsynsmyndigheten har tillsyn över.

Personalansvar och lönesättning

Tjänsteman som arbetar med tillsynsfrågor skall inte stå i direkt beroendeställning till chef som samtidigt har driftansvar. Den chef som sköter rekrytering samt har ansvar för lönesättning, utvecklingssamtal, kompetensutveckling eller dylikt för tillsynspersonal får inte samtidigt ansvara för personal och anläggningar som kan bli föremål för tillsyn.

Ekonomi

Den person eller den nämnd som har budgetansvar för anläggningar eller verksamheter som kan bli föremål för tillsyn från den kommunala tillsynsmyndigheten skall inte samtidigt ha budgetansvar för tillsynspersonalen. Medel till tillsyn skall äskas hos fullmäktige fristående från äskande av medel för anläggningar och verksamheter som omfattas av tillsynen.

Bakgrund

Myndigheternas åliggande

Av 7 § förordningen (1998:900) om tillsyn enligt miljöbalken framgår vilka åligganden myndigheterna har när det gäller tillsynen:

En myndighet som tilldelats operativa tillsynsuppgifter ska för tillsynsarbetet avsätta resurser som i tillräcklig grad svarar mot behovet av tillsyn. Myndigheten ska även ha personal med tillräcklig kompetens för tillsynsarbetet. Tillsynsmyndigheten ska dessutom

- genomföra en utredning av tillsynsbehovet inom sitt ansvarsområde varje år, utifrån de förutsättningar som råder
- föra ett register över de verksamheter om fordrar återkommande tillsyn
- upprätta en plan för hur tillsynsarbetet ska bedrivas varje verksamhetsår, baserad på behovsutredningen och verksamhetsregister, samt
- följa upp och utvärdera tillsynsverksamheten regelbundet.

Tillsynsvägledning

Tillsynsvägledning innebär att länsstyrelsen respektive övriga statliga myndigheter med tillsynsansvar enligt miljöbalken ska

- Ge stöd och råd till de operativa tillsynsmyndigheterna
- Samordna den operativa tillsynen i länet/landet
- Följa upp och utvärdera den operativa tillsynen i länets kommuner/landet

Frågor som kan vara föremål för stöd och råd respektive uppföljning och utvärdering från de tillsynsvägledande myndigheternas sida är t.ex. kommunernas organisation för tillsyn. De tillsynsvägledande myndigheterna har möjlighet att i sin vägledande roll ha synpunkter på och föra en dialog med enskilda kommuner i sådana frågor. Några möjligheter att rättsligen tvinga en kommun att utforma sin organisation på ett visst sätt finns dock inte.

Överlåtelse av tillsyn

Enligt 10 § tillsynsförordningen får länsstyrelsen överlåta viss tillsyn till en kommun. Av bilagan till förordningen framgår vilka områden som är möjliga att överlåta. Vid prövning av överlåtelse av tillsyn till en kommun ska länsstyrelsen, enligt 11 § tillsynsförordningen, bl a beakta kommunens interna ansvarsfördelning för drift och tillsyn av kommunala verksamheter. Den 15 november 2004 trädde en förändring av 11 § i kraft. Därmed tydliggjordes att även när ansvarsfördelningen är olämplig av andra skäl än dem som avses i 3 kap.5 § kommunallagen skall länsstyrelsen avslå en ansökan om överlåtelse. Sådana andra skäl kan vara en olämplig förvaltningsorganisation

Den 1 september 2003 infördes förändringar i miljöbalken och kommunallagen. Ändringen i miljöbalken (26 kap. 4 §) innebär att tillsynsmyndigheten ska återkalla tillsynsuppgiften från en kommun, till vilken tillsyn överlåtits, om kommunen ändrar sin nämndorganisation så att den strider mot kommunallagens krav på att nämnden inte får utöva tillsyn över sådan verksamhet som nämnden själv bedriver. Ändringen i Kommunallagen (6 kap. 25 § p3) innebär att en förtroendevald eller anställd hos kommunen är jävig i ett ärende som rör tillsyn över sådan verksamhet som han eller hon själv är knuten till.